

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

20. Afferuntur duae rationes à priori cur concupiscentia cum pura natura dari nequeat. Sextum, & septimum argumentum ex parte concupiscentiae. Obiectio soluitur quod rebellio carnis videatur esse ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

CAPVT XX.

Argumen-
tum 12. &
13. cont. sta-
tu puræ nat.

Afferuntur duæ rationes à priori cur concupiscentia cum pura natura dari nequeat. Sextum & septimum argumentum ex parte concupiscentiæ. Objectio solvitur, quod rebellio carnis videatur esse naturalis.

HÆc quoque non obscure nos manu ducunt ad ipsum cubile rationis, quæ magnis vocibus clamat nullo pacto fieri posse, ut illa rebellio concupiscentiarum sit humanæ naturæ naturalis, in quocumque tandem conditi gatur statu. Quod ex duobus capitibus juxta perspicacissimi Doctoris doctrinam ostendi potest. Primo, quia impossibile est, ut carnem spiritui repugnare sit ordo naturalis. Caro enim inferioris ordinis est, quàm animus naturali ei lege superior. Ex quo fit, ut ordo naturæ concordiam eorum postulet, ut videlicet animo tanquam domino à corpore naturaliter servo sine rebellionem parietur. Hoc voluit Augustinus cum paulò ante dixit, quod corpus animo natura inferiore subiectum est. Et ibidem quod animus ordine naturali antepositus corpori. Nam inde nascitur homini naturaliter verecundia, quod libido corporis suo quasi iure membra cœcitando, animi naturaliter sibi dominantis delectat imperium. Cupus naturalis ordinis perturbatio eo vitiosior est, quod sine animo nec vita quidem rebellantis corporis esse potest. Quam ataxiam unà cum præcedere notavit Augustinus cum reprehendendo dixit, Cum animo corpus quod alterum ab illo atque infra illum & cuius sine illo natura non vivit volenti iubenti que non cedit.

Secundò, quia impossibile est ordinem postulare naturalem, ut animus repugnet sibi, & quidem ut superiori pars inferior, non modo repugnet, sed etiam dominetur. Cum enim in omnibus rebus pacem videamus eis esse naturalem & omnibus viribus eo tendere, sicut præclarissime doctissimèq; ostendit Augustinus in libris de Civitate Dei, quid absurdius quàm ut perpetuo, inextinguibili, acerbissimoque bello secum luctari solius hominis natura sit? Nam illius acerbitas calamitatis dicere coegit Augustinum: Non aliunde tantum dolorem habet humana miseria quam inde quod caro concupiscit adversus spiritum & spiritus adversus carnem: Quod omnis veraciter pius verissimum esse intimis gemitibus confitetur. Sed si pugnam illam esse naturalem aliquo plausibilis rationis fuce suaderi posse quis arbitretur, quid ab omni rationis umbra remotius cogitari potest, quam ut etiam victoriam partis inferioris de prostrata superiorem naturalem esse cogitemus? Nemo arbitror quantumcumque pervicax purorum patronus naturalium, hoc vel inter surdos dicere audebit. Et tamen eo nos Catholice doctrinæ per Augustinum traditæ nexus insolubilis tranit.

Lib. 14. de
Civitate Dei.

Ibid.

Lib. 19. de
Civitate Dei.

Serm. 182.
de Tempore.

A Nam in ea doctrina (sicut hoc ante fufius demonstravimus) unum ex primis est principijs, & basis cui tota necessitas & structura gratiæ verbi incarnati nititur, tantis dira videlicet esse concupiscentiæ contagia, ut mentem quam obsederit, suis vinculis captivam, sibi que & creaturis amore astrictam teneat, amissa penitus omni libertate ad opus bonum: à qua miserabili creaturarum servitute se liberare non possit, nisi per solam gratiam Dei. Quicquid interim voluntatis arbitrium laude dignum agere videatur, in quancumque partem hic illæ suam veras libertatem, non nisi in vinculo suo servili libertate volvitur, semper enim in omni opere concupiscentiæ creaturæ alicujus ei dominatur, & idem serviliter, non liberaliter facit, quicquid facit, donec ei cœlitus dilectio Creatoris infundatur, & in veram libertatem afferatur per gratiam Salvatoris. Quod gratiæ beneficium quia essentialiter puræ naturæ status excludit, necessario sequitur ea deficientem libertatem arbitrij sub concupiscentiæ concreta pondere captivam detineri, ita ut libidini pleno iure dominantem non possit ullo modo voluntatis arbitrium in veram dilectionis Dei bonique operis respirare libertatem. Cum enim, ipsi Scholasticis autoribus, nulla omnino differentia sit inter concupiscentiam naturæ lapsæ & puræ, eadem erit tyrannis ejus in utroque statu, eadem arbitrij sub ejus dominatione captivitas. Quod qui penitus intelligere velit, recollere dignetur, ea quæ fufissime de amissa boni libertate, inductaque peccati servitute, & peccandi necessitate, ex Augustino superius declaravimus. Nam ista omnia non ex alio capite quàm ex concupiscentia voluntatis arbitrium in sui-ipsius & creaturarum amore sub se captivum detinente proficiuntur. Cum ergò fieri non possit quin pars superior sub interiore captiva serviat, quamdiu concupiscentiæ vinculis nondum per gratiam resolutis alligata detinetur, fieri etiã nullo pacto potest, ut status ille miserabilis sit rationali creaturæ naturalis. Est enim adversus omnem naturæ & rationis ordinem qui naturaliter postulat, ut caro, hoc est pars illa carnalis serviat, spiritus erectus ei plena potestate dominetur. Quod Augustinus diversis in locis non obscure docet. Nam hinc illud in libris de doctrina Christiana ubi dicit, Spiritus concupiscit adversus carnem: Non ut interimat corpus, sed ut concupiscentiam eius, id est, consuetudinem malæ voluntatis, dominicam faciat spiritui subingratam quod naturalis ordo desiderat. Et hoc statim dicit spiritum facere

Lib. 1. de
Civitate Dei.

Ibid.

Lib. 1. de
Civitate Dei.

869

facere per principatum quia magis quod diligit vult
 subditum esse meliori. Hinc illud in libro de
 Fide & Symtolo: Anima cum carnalia bona ad-
 hoc appetit, caro minatur. Pars enim eius (sci-
 licet intellectus) respicit spiritum non naturam, sed con-
 siderat peccatorum que in naturam versa est se-
 cundum generationem mortalem peccato primi homi-
 nis. Et paulo post: Est autem anima natura
 perfecta cum spiritu suo subditur, & cum sequitur
 sequitur Deum. Quo de causa sanctus Am-
 brosius a sancto Augustino citatus dicit, Prin-
 cipio & d' mina carni naturaliter anima est. Quo
 et ipse Augustinus animam non rai d
 celebrat, tanquam quo solo satis innatur,
 obedienciam carnis erga spiritum sine ulla
 rion gnanzia esse homini naturalem. Nam ex
 illa sola radice nascitur quod naturalis homi-
 ni fit ille de rebellionem carnis pudor: natura
 scilicet ipsa sent ente, quantisque potest vo-
 cibus clamante, sicut eam intelligat, se a
 naturali, sibi que debito statu esse dimo-
 strant.

Et quia non potest illa natura perturba-
 tio nisi ipsi animae dominari tribui, hinc ei
 pudor, quo confunditur, se non ita Domi-
 no suo exhibuisse servitium, ut mereretur
 naturalem in carnis suam accipere vel reti-
 nere de miratum. Nulla enim ei causa pu-
 dendum esset si illam infirmitatem nulla culpa
 sua praecunte ab ipso condidit traxisset.
 Quid enim illa insipientius, si alterius operis
 nihil ad se pertinet, si suos attrahens, ipsam
 inculpatam praedat? Quid illa ingratus, &
 irregrigiosus si operis condidit? Iam vero
 nescio, ut sanctus Docteur ait, pudendum est quid
 imperio suo caro non servit: quia hoc fit per in-
 naturam, quam peccato meruit. Ex quo fit
 ut naturalis ordo non tantum carnis & spiri-
 tus, sed & iustitia postulet ut non possit caro
 spiritui in nocenti repugnare: gravissimam quippe
 peccati sententiam que pro na est, quae non potest
 ei sine culpa per iustitiam optimi & acquissi-
 mi & honestissimi creaturis infligi. Itaque
 rectissime idem sanctus Augustinus: Tacebat
 hoc ordo iustitia, et quia coram anima famulum cor-
 pus a Domino accipit, sicut ipsa eadem Domino suo,
 nulli corpus eius obediret, at ne exhiberet vita illi
 angustiam sine ulla reflexione famulatum. Hinc &
 nihil rati & non confundebantur. Aniam quippe
 tanquam a rati rati videtur a non pider, quod in
 carne in cuius servitium ius potestatis accepit, nescio
 quia in rati rati esse non potest, ut se nolente non
 hanc iustitiam membra, & se volente moriantur, qua
 proprii loci in quibus casio, nescio appellatur su-
 denda, quod adversus Dominam mentem quasi sua
 sui potestatis, sicut libitum est excitantur. Qui-
 bus verbis utrumque simul ordinem per ur-
 bari indicat & natura, si membra que natu-
 raliter menti servire debent, quasi suae sint
 potestatis adversus Dominam excitantur; &
 iustitia, si hoc nulla mentis culpa praecedente
 contingat. Sed de iustitia naturalis pertur-
 batione plura inferius.

Hanc sancti Augustini mentem quisquis
 accuratius perpenderit, haud difficulter vi-

debit nihil illud argumentum urgere, quod a
 Scholasticis plerique ad afferendam Deo
 creati concupiscentiam texitur. Aiant enim
 quod potentia, ex quibus nascitur illa repug-
 nantia carnis & spiritus. Sicut homini connatu-
 rales, voluntas & sensitivus appetitus, quia
 ex hominis essentia quatenus ex spiritu & car-
 ne constat, naturaliter dimanant. Eadem
 vero potentiae inclinationes habent naturales
 ex quibus oritur ista repugnantia, ergo & re-
 pugnantia ista connaturalis est homini, perinde
 ut corporis corruptibilitas, quae ex ele-
 mentis inter se pugnantibus nascitur, vel
 lassitudo in motu progressivo, quae ex corpo-
 ris gravitate.

Ad haec igitur non est difficilis responsio
 iuxta principia sancti Augustini. Esto enim
 sit homini naturale per appetitum sensitivum
 concupiscere, non est tamen ei naturale con-
 tra spiritum & rationem concupiscere, sed e
 contrario, hoc est contra naturam eius quia
 ut sanctus Docteur ait, Hoc naturalis ordo deside-
 rat, carnem spiritui esse subingam: & contra-
 rium jam caro facit, non natura sed consuetudine
 peccatorum qua in naturam versa est, secundum
 generationem mortalem peccato primi hominis. Ita-
 que sanctus Thomas cum sibi objecisset hoc
 argumentum istam pene verbis, videlicet
 quod concupiscentia sit proprius actus virtu-
 tis concupiscibilis, quae est potentia natura-
 lis, idcirco sequi quod concupiscentia sit
 homini naturalis respondit ipse confortiter
 ad doctrinam Augustini superius traditam:
 Quia in homine concupiscentia naturaliter regitur ra-
 tione, in tantum concupiscere est homini naturale, in
 quantum est secundum rationis ordinem. Concupis-
 centia autem quae transcendit limites rationis inest
 homini contra naturam.

Itaque inde eos contingit, illi quia id quod
 alicui potentiae per se considerata naturale
 esse videtur, hoc eidem dum aliter jungitur
 naturale esse concludunt. Sit enim naturale
 appetitui sensitivo per se spectato concupisce-
 re, nullo rationis aut spiritus habitus conside-
 ratione, non tamen inde sequitur idem cum
 illa vaga libertate ei naturale esse prout spiri-
 tui atque rationi in eodem supposito copula-
 tur. Tunc enim ei fit naturale accurate
 subesse rationi, neque praecurrendo neque
 excedendo potestatis.

Potest enim aliquid esse naturale cuiuspiam
 secundum se, cuius tamen certa moderatio
 fiat eidem connaturalis ex alterius conjun-
 ctione. Ita mulieri secundum se spectatae
 competit sua se gubernare libertate, cui per
 conjugium fiat naturale mariti imperium se-
 qui.

Corpori organizato quamdiu anima desti-
 tuitur, naturaliter competit nullum habere
 motum, nisi recta deorsum; cui per conjun-
 ctionem animae fit naturalis motus animae; hoc
 est motus quaquaversum etiam deorsum
 animantis imperio modificatus; & instabili-
 litas illa prior est contra naturam eius.

Itaque cum pars inferior sit instabilis se-
 respe-

oo

28. in Fide
cap. 12.

28. in
cap. 12.

28. in
cap. 12.

28. in

28. in
cap. 12.

IN
M

D. Thom.
1. 2. q. 82.
art. 3. ad 1.

*lib. 2. de
Genf. ad
lit. c. vi.*

*lib. 2. de
Genf. cont.
Nati. h.
cap. 11.*

respectu superioris Augustino dicente, Anima-
lis illa pars nostra tanquam viro debet obtemperare
rationi; vaga illa libertas appetendi & impe-
tuositas, quæ illi secundum se naturalis est,
per illud arctissimum conjugium in eodem
homine, moderationem & subjectionem
quandam accipit naturalem, ut nunquam pro-
siliat ad appetendum, nisi nutu conjugis, qui
eum naturaliter moderari debet. Quam utrius-
que conjugij & scemine viro subdite simili-
tudinem uberius explicans Augustinus, ad
hoc dicit partem animalem rationi esse con-
iunctam, ut non solum anima corpori dominaretur,
quia corpus servilem locum obtinet, sed etiam virilis
ratio subingeret sibi animalem partem suam per
quod adiutorium imperaret corpori. Ad huius rei
exemplum femina facta est, quam rerum ordo subiug-
gat viro: ut quod in duo us hominibus evidenti-
us apparet, id est in masculo & femina, etiam in uno
homine considerari possit; ut appetitum anime per

A quem de membris corporis operantur, habeat mens
inferior tanquam virilis ratio subingam, & iustæ
lege modum imponat adiutorio, sicut vir debet femi-
nam regere, nec eam permittit dominari in virum,
quod ubi contingit perversa & misera dicitur est. Si-
cut ergo, ut Augustinus loquitur, perversa
domus est, quia perversus ordo naturalis, ut
femina dominetur viro, ut inconsulto viro
tractet negotia quæ viri consilio & nutu agi
debent; ita perversus ordo naturalis est, si
appetitus inferior spiritui dominetur, vel illo
inconsulto ad opus suum proruat. Quod si ta-
lem obedientiam ex seipso habere fortasse non
potest, quid magnum est, si ei à Deo tribua-
tur sicut ceteris omnibus facultatibus & mem-
bris qualitates dedit, quibus officia non solum
illi secundum se, sed & supposito congrua
& naturalia peragenda sunt. De corruptibi-
litate corporis quomodo naturalis dici
B possit infra latius.

C A P V T X X I.

Conflictus Iuliani & Augustini de traductione peccati originalis,
invidè probat concupiscentiam non posse esse puræ
naturæ naturalem. Octavum argumen-
tum ex concupiscentia.

*Argumen-
tum 1. cont.
statu puræ
naturæ.*

DENTQUE ut hoc argumentorum ge-
nus quod ex concupiscentia rei el-
lante rationi petitur, tandem ali-
quando concludamus, alius Augustini
& Ecclesie, cum tota Pelagiorum secta
conflictus, invidè probat, ut quidem arbi-
tror, eam à Deo puram naturam in fine
esse non posse. Gravissima enim contentio
sancti Augustini cum illa fuit, quid esset
illud tam magnum in hominibus etiam san-
ctis malum, quod peccatum iam etiam
remissione deletum in innocentem, si Dei
opospectus, prolem ex parente transfunde-
ret. Constantissime semper Augustinus & per
ipsum & post ipsum Ecclesia per multas anno-
rum centurias docuit, hoc non aliud esse nisi
concupiscentiam illam carnis, quæ fediissi-
mas ac versus spiritum pugnas concitat. Quod
ita mordicus tuebatur Augustinus, ut isto
principio collabente causam Ecclesie de origi-
nali labe pariter labi non obscure fateretur.
Præcipua verò tantæ doctrinæ basis erat, quid
illud esset, tam magnum tam secundum tam
ceteris æquum, veræque iustitiæ tam inimicum
malum, ut hoc solo quod in esset creatura ra-
tionali, non posset eam non damnationis ream
constituere, & ad mortis æternæ poenas tra-
here. De cuius mali certitudine, superius mul-
ta ex Augustino diximus: adversus quem Iu-
lianus contendebat non esse malum, utpote
quod hominibus ex vi creationis adhaesisset.
Hinc ille locus celeberrimus inflat omnium,
contra illud Iuliani de puræ naturæ tanquam
innocentis & bonæ institutione commentum:
Quis autem ita sit imprudens atque impudens, ita

*lib. 8. cont.
Eul. cap. 15.*

A proax, pertinax, perversax, ita postremo insanu &
domens, qui cum peccata mala esse fateatur, negat
esse malum concupiscentiam peccatorum, etiam si ad-
versus eam concupiscentie spiritu peccata concipere
ac parere non sinatur. Tale porro ac tam magnum
malum tantum quia inest, quomodo non teneat in
morte, & periret in ultimam mortem, nisi eius
vinculum in illa qua sit in baptismo remissione
peccatorum omnium solveretur? Radicem
tanti mali facile perspexerit quisquis mentis
acie ponderaverit quanta iniquitas sit ut pars
superior sub inferiore rerum creaturarum
visco captiva teneatur, sicut ante gratiam ar-
bitrij liberatricem necessarjō captiva est;
quandoquidem sit iniquitas, ordini naturali
& iustitiæ contraria, quod superioribus inferi-
ora mente etiam consensum cohibente rela-
ctantur.

Tanta iniquitas sine culpa & poena esse
B non potest, sive hominis, qui ejus auctor sibi
peccando fuit, sive alterius qui generando vel
creando. Rei gravitatem suo pondere librat
Augustinus alibi, & hanc tanti mali originem
digito notat: Neque enim nulla est iniquitas cum
in uno homine, vel superioribus inferioribus turpiet
servium, vel inferioribus superioribus concamaciter re-
luctantur, etiam si vincere non sinantur. Hanc in-
iquitatem si homo ab homine altero fornicatus adver-
sante pateretur, quia in illo non esset, sine illo utique
puniretur. Quia vero in illo est, aut cum illo puniretur,
aut illo ab eius reatu liberato, sic in certamine ad-
versus spiritum perseverat ut hominem iam non reum
ad nulla post mortem tormenta traherentur.

Sed quia in reliquijs constituti tenebrarum,
quas illud malum oculis virorum etiam spiri-
ritualium